

monographic and educational literature, a prognostic method to formulate generalizations and specification of research findings.

The study has showed that the core technology which is used for the preparation of future professionals at colleges and universities in the USA is a contextual learning, built according to the main principles of a person centered and problem-activity training. As practice shows, the development of critical thinking of future professionals is the most effective in the process of problem education. One way to involve the students actively in the learning process is to stimulate critical analysis of existing and received knowledge. Individual training and skills of independent analytical work metacognitive skills; however, it does not contribute to the necessary degree of solving one of the most important tasks of training - development of future specialists skills in team cooperation, productive interpersonal interaction, the ability and willingness to take responsibility for the decisions taken and be responsible for their implementation and in front of team. In this perspective, it will be better to implement cooperative learning technologies and group co-operative learning.

Modern innovative technologies offer new opportunities for future specialists: projects implemented electronically, allowing them to adjust quickly immediately after receiving feedback from project managers. Describing the technology for future professionals at colleges and universities in the USA, we have considered important to note their focus on the personality of each student problematical, analytical and reflective and creative orientation. Using American experience will create new opportunities for Ukrainian higher education press a quality educational service for future professionals.

Key words: *reflective mentoring, a learner-oriented technology, training dialog, reflective and creative teaching, active learning, problem-based learning, conscious training, industrial training.*

УДК 371.134:378.22:615.825(436)

Ю. О. Лянной

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ЗМІСТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ (ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ) У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ АВСТРІЇ

У статті проаналізовано зміст професійної підготовки бакалаврів і магістрів фізичної реабілітації (фізичної терапії) у вищих навчальних закладах Австрії. Визначено перелік австрійських університетів, які проводять підготовку бакалаврів та/або магістрів фізичної реабілітації (фізичної терапії). Проаналізовано навчальні плани підготовки бакалаврів фізичної терапії в університетах прикладних наук FH Joanneum та St. Pölten, а також магістрів в університетах FH Campus Wien та Donau-Universität Krems. Висвітлено навчальні курси, види навчальних занять і кількість кредитів (ECTS) для підготовки бакалаврів і магістрів фізичної терапії в Австрійських університетах. Уточнено компетенції фахівців із фізичної терапії та умови здійснення їх професійної діяльності.

Ключові слова: *професійна підготовка, фізична реабілітація, фізична терапія, університети Австрії, бакалавр, магістр, навчальні плани.*

Постановка проблеми. Сучасні наукові дослідження вітчизняних учених характеризуються незначною увагою до вивчення європейського досвіду університетської підготовки фахівців із фізичної терапії. У системі реабілітаційної діяльності європейських країн застосовується термін

«фізична терапія», який за змістом ідентичний прийнятому в Україні терміну «фізична реабілітація».

Як відомо, професійна діяльність фізичних терапевтів у Австрії знаходиться під захистом держави, а дипломи австрійських університетів визнаються в більшості країн світу, особливо в медичній галузі, актуальним є вивчення європейського досвіду професійної підготовки бакалаврів і магістрів фізичної реабілітації (фізичної терапії), зокрема у вищих навчальних закладах Австрії.

Мета статті – дослідити зміст професійної підготовки бакалаврів і магістрів фізичної реабілітації (фізичної терапії) в університетах Австрії.

Виклад основного матеріалу. В Австрії відповідальним за законодавче забезпечення навчання та професійної діяльності фізичних терапевтів є Федеральне міністерство у справах здоров'я, сім'ї та молоді [2, 146]. Аналіз інформації, представлений на навчально-наукових сайтах університетів Австрії, дозволив визначити цілісну картину професійної підготовки майбутніх фахівців із фізичної реабілітації відповідних у вищих навчальних закладах. Нами встановлено, що специфічна особливість системи вищої освіти австрійських університетів полягає в тому, що студентам надається повна самостійність. Вони самостійно формують свій розклад, обирають необхідні предмети, викладачів, тематику наукових робіт та екзаменаторів, тривалість бакалаврських програм не є жорстко фіксованою. Програму, розраховану на 3 роки, студент може засвоювати протягом 4–4,5 років, і це не буде вважатись академічною заборгованістю. Проте студента можуть відрахувати за неуспішність із профільних предметів, особливо це стосується популярних спеціальностей, що завжди характеризуються великою кількістю абітурієнтів. Зимовий семестр в університетах Австрії, як правило, починається з 1 жовтня, а літній – з 1 березня. Бакалаврські програми для навчання в інститутах (коледжах), вищих спеціальних школах (Fachhochschule) та університетах Австрії розраховані на шість семестрів. Навчання бакалаврів завершується захистом наукової роботи та складанням іспиту, за результатами яких випускнику присвоюється ступінь бакалавра, і видається відповідний диплом.

Магістерські програми вищої освіти в Австрії призначені для тих, хто хоче вдосконалити свої знання в конкретній вузькій спеціальності. Академічні програми такого типу є в усіх університетах і більшості вищих спеціальних шкіл. Тривалість магістерських програм становить 2 роки (4 семестри, 120 кредитів ECTS).

У результаті аналізу освітньої системи Австрії встановлено, що 8 із 56 вищих навчальних закладів проводять підготовку фахівців у галузі фізіотерапії: Австрійський університет прикладних наук ФХ Йоаннеум (FH Joanneum, Fachhochschule), Університет прикладних наук Санкт-Пельтен (St. Pölten Fachhochschule), Приватний університет науки про здоров'я, медичного комп'ютерного та технічного забезпечення (Private Universität

für Gesundheitswissenschaften, Medizinische Informatik und Technik (UMIT)), Університет прикладних наук у сфері здоров'я Тіроль (FH Gesundheit Tirol), Університет прикладних наук медичних професій Верхньої Австрії (FH Gesundheitsberufe OÖ GmbH), Університет прикладних наук ФХ Віденський Кампус (FH Campus Wien), Дунайський університет м. Кремс (Donau-Universität Krems), Медичний університет Граца (Die Med Uni Graz), з яких останні три проводять підготовку відповідних магістрів [1, 3–5].

Розглянемо деякі аспекти професійної підготовки бакалаврів у галузі фізичної реабілітації в різних університетах Австрії. Так, університет прикладних наук ФХ Йоаннеум є одним із найбільших університетів Австрії, у якому навчаються близько 3800 студентів і працює більше 180 штатних викладачів [1]. Університет пропонує навчання з економічних, технічних і медичних спеціальностей у трьох кампусах – у Граці, Капфенберзі і Бад-Гляйхенберзі у федеральних землях Штирії. Університет пропонує 45 бакалаврських і 25 магістерських програм, серед яких бакалавр фізичної реабілітації (фізичної терапії) Bachelor of Science (BSc). Навчальний план підготовки бакалаврів фізичної терапії розрахований на три роки (шість семестрів), що становить 180 кредитів ECTS (табл. 1). На сьогодні в університеті FH Йоаннеум навчаються студенти з більш ніж 36 країн, що підтверджує високу репутацію вищої освіти в Австрії.

Таблиця 1

Навчальний план підготовки бакалавра фізичної реабілітації в Австрійському університеті прикладних наук FH Joanneum (три роки, 180 кредитів ECTS)

1 СЕМЕСТР			
№ з/п	Навчальні курси	Вид навчального заняття	ECTS
1.	Анатомія опорно-рухового апарату 1	лекції	1,5
2.	Анатомія опорно-рухового апарату 2	лекції	2,5
3.	Топографічна анатомія	інтегрований курс	1,5
4.	Документальні висновки	інтегрований курс	1,0
5.	Руховий досвід як основа розвитку навичок фізичної терапії	семінар	1,0
6.	Вступ до наук про рухи людини	інтегрований курс	2,0
7.	Вступ до психології	лекції	1,0
8.	Англійська мова 1	семінар	1,0
9.	Перша допомога	семінар	0,0
10.	Основи анатомії та вступ до функціональної анатомії	лекції	2,0
11.	Основи фізичної та реабілітаційної медицини	інтегрований курс	1,5
12.	Основи фізіології	лекції	3,0
13.	Основи діагностики опорно-рухового апарату	інтегрований курс	2,5
14.	Основи менеджменту	інтегрований курс	2,0
15.	Гігієна	лекції	1,0

16.	Масаж у фізичній терапії	інтегрований курс	2,0
17.	Фізика і біомеханіка у кінезіології	інтегрований курс	0,5
18.	Фізика і вступ до біомеханіки	інтегрований курс	2,0
19.	Структура і функції кардіореспіраторної системи	лекції	2,0
2 СЕМЕСТР			
1.	Загальна патологія	лекції	2,0
2.	Прикладні базові знання про системи органів	інтегрований курс	1,5
3.	Документальні висновки	інтегрований курс	1,5
4.	Фізіологія стресу та теорії навчання	інтегрований курс	2,5
5.	Біомеханіка	інтегрований курс	1,0
6.	Вступ до наукової роботи	інтегрований курс	2,0
7.	Англійська мова 2	семінар	1,0
8.	Функції та дисфункції органів і систем	лекції	2,0
9.	Фізіологія м'язової системи	семінар	2,0
10.	Стажкування 1	практика	2,0
11.	Фізіотерапевтична діагностика органів і систем	інтегрований курс	2,0
12.	Практична підтримка	семінар	1,0
13.	Фізіологія болю та її лікування	інтегрований курс	2,0
14.	Спеціальна кінематика 1	інтегрований курс	4,0
15.	Структура і функції нервової системи	лекції	2,0
3 СЕМЕСТР			
1.	Прикладні принципи навчання про системи організму	інтегрований курс	1,5
2.	Передача досвіду, інструктаж і навчання	інтегрований курс	0,5
3.	Функції та дисфункції нервової системи	лекції	2,0
4.	Функції та дисфункції опорно-рухового апарату	лекції	3,5
5.	Комунікації	інтегрований курс	1,0
6.	Фізіологія сенсомоторних рухів	лекції	0,5
7.	Стажкування 2	практика	6,0
8.	Фізична терапія у системі складних рухів	інтегрований курс	1,5
9.	Фізична терапія у нервовій системі 1	інтегрований курс	3,5
10.	Фізична терапія больового процесу	інтегрований курс	1,0
11.	Фізична терапія опорно-рухового апарату 1	інтегрований курс	6,0
12.	Практична підтримка 2	семінар	0,5
13.	Кінезіологія 2	інтегрований курс	1,5
14.	Міждисциплінарна фізіотерапія	інтегрований курс	1,0
4 СЕМЕСТР			
1.	Дидактика і педагогічний досвід	семінар	1,0
2.	Процеси інтеграції	семінар	1,0
3.	Клінічна психологія	лекції	2,0
4.	Фізична терапія у психіатрії	інтегрований курс	1,0
5.	Фізіотерапія у реабілітації	інтегрований курс	2,0
6.	Стажкування 3	практика	8,0
7.	Фізична терапія у працетерапії	інтегрований курс	1,0
8.	Фізична терапія лімфатичної системи	інтегрований курс	3,0

9.	Фізична терапія нервової системи 2	інтегрований курс	5,0
10.	Фізична терапія нейродинаміки	інтегрований курс	1,0
11.	Фізична терапія опорно-рухового апарату 2	інтегрований курс	4,0
12.	Практична підтримка 3	семінар	1,0
5 СЕМЕСТР			
1.	Бакалаврський семінар	семінар	4,0
2.	Вирішення клінічних проблем	інтегрований курс	0,5
3.	Вступ до біомедичної статистики	лекції	1,5
4.	Англійська мова 3	семінар	0,5
5.	Процеси інтеграції	семінар	1,0
6.	Фізична терапія у геріатрії	інтегрований курс	1,0
7.	Фізична терапія в онкології, реанімації та паліативній терапії	інтегрований курс	2,0
8.	Фізична терапія у педіатрії	інтегрований курс	2,5
9.	Фізична терапія в урології, гінекології й акушерстві	інтегрований курс	1,0
10.	Фізична терапія сполучної тканини	інтегрований курс	2,0
11.	Стажування 4	практика	6,0
12.	Стажування 5	практика	7,0
13.	Практична підтримка 4	семінар	1,0
6 СЕМЕСТР			
1.	Бакалаврський семінар	семінар	6,0
2.	Основи етики	інтегрований курс	1,0
3.	Вирішення клінічних проблем	семінар	0,5
4.	Економіка охорони здоров'я	лекції	1,0
5.	Основи управління проектами	інтегрований курс	1,5
6.	Профілактична фізіотерапія	інтегрований курс	1,5
7.	Стажування 6	практика	8,0
8.	Стажування 7	практика	8,0
9.	Сучасний ринок охорони здоров'я	інтегрований курс	1,0
10.	Юриспруденція	лекції	1,0
11.	Практична підтримка 5	семінар	0,5

Для порівняння змісту навчальних курсів підготовки бакалаврів фізичної реабілітації (фізичної терапії) розглянемо інший вищий навчальний заклад Австрії, який проводить підготовку відповідних фахівців. Так, Університет прикладних наук Санкт-Пельтен для 2100 студентів пропонує 15 освітніх програм, зокрема в галузі охорони здоров'я (фізична терапія) [4]. Університет прикладних наук Санкт-Пельтен підтримує зв'язок із близько 100 університетами-партнерами. Студенти мають можливість провести один навчальний семестр або пройти стажування за кордоном.

Навчальний план підготовки бакалаврів фізичної реабілітації (фізичної терапії) розрахований також на три роки навчання, що становить 180 кредитів ECTS (табл. 2).

Таблиця 2

**Навчальний план підготовки бакалавра фізичної реабілітації
(фізичної терапії) в Університеті прикладних наук St. Pölten
(три роки, 180 кредитів ECTS)**

1 СЕМЕСТР	ECTS	2 СЕМЕСТР	ECTS
Загальна анатомія і фізіологія	7,0	Нейродинамічні тести	0,5
Анатомія опорно-рухового апарату	5,0	Загальні принципи відновлення в наукових працях	0,5
Топографічна анатомія	2,0	Прикладні навчальні тренінги	1,0
Професійна етика	1,5	Дихальна терапія	2,5
Кінематика й аналіз	3,5	Електротерапія	2,0
Гігієна	1,0	Функціональні методи і вправи	2
Комунікації	0,5	Аналіз ходьби	1,0
Анатомія внутрішніх органів	2,0	Лікувальний масаж	2,5
Силкові тренування у фізичній терапії	1,5	Клініка внутрішніх хвороб з курсами ревматології, фізіотерапії	2,5
Соціальне забезпечення інвалідів	2	Аналіз продуктивності	1,0
Патологія	2	Мануальний лімфодренаж	2,0
Соціально-комунікативна взаємодія	0,5	Фізична медицина	2,0
Навчальні тренінги	1,5	Фізіотерапевтичний процес та експертиза	3,5
		Профілактика та зміцнення здоров'я	0,5
		Профілактика здоров'я у медицині праці	0,5
		Методологія навчання і дидактики	1,0
		Спеціальна фізіологія	1,0
		Статистика	2,0
3 СЕМЕСТР	ECTS	4 СЕМЕСТР	ECTS
Управління проектами із профілактики та зміцнення здоров'я	1,0	Прикладна розробка проекту з профілактики та зміцнення здоров'я	3,5
Стажування	4,0	Розробка рухів	1,0
Основи наукової роботи	1,0	Клінічна хірургія	1,5
Біомеханіка	2,0	Акушерство і гінекологія	1,0
Мануальна терапія	6,0	Семінар з літератури	1,0
Навчання рухам	1,0	Фізична терапія у неврології	3,0
Нейроанатомія та нейрофізіологія	2,0	Неврологія і нейрохірургія	3,0
Клініка ортопедичних порушень	2,0	Нейрофізіологічний підхід	2,5
Фізична терапія для спеціальних груп геріатрії / інтенсивної терапії / паліативної допомоги	1,0	Нейропсихологічна концепція	2,5
Психологія	2,0	Дитяча фізіотерапія	2,0
Психомоторна і релаксаційна терапія	1,0	Клінічна педіатрія	1,5

Клінічна травматологія	2,0	Спеціальна фізіотерапія	1,0
Фізична терапія у травматології та ортопедії	5,0	Клінічна психіатрія і психосоматика	2,5
		Фізична терапія при параплегії	1,5
		Реабілітація, лікування та профілактика	2,0
		Спеціальний аналіз ходьби у лабораторії	0,5
5 СЕМЕСТР	ECTS	6 СЕМЕСТР	ECTS
Бакалаврська дисертація	7,0	Стажування	27,0
Основи бізнесу у фізіотерапії	1,0	Практичний семінар	1,0
Стажування	16,5	Навички презентації	2,0
Профілактика у спорті	0,5		
Юриспруденція	1,5		
Управління болем	0,5		
Спеціальні прийоми масажу	2,0		
Спортивна фізіотерапія	1,0		

На основі проведеного аналізу навчальних планів можна стверджувати, що кількість навчальних курсів підготовки бакалавра фізичної терапії у вищих навчальних закладах Австрії протягом семестру становить в середньому 14 дисциплін. Дисципліни соціально-гуманітарної підготовки складають 20 %, дисципліни фундаментальної та загальноекономічної підготовки – 30 %, а дисципліни професійної та практичної підготовки – 50 %. Стажування майбутніх бакалаврів фізичної терапії триває від 1290 год до 1410 год і може проходити щосеместра, починаючи з II–III семестрів, або більш компактно на останньому курсі.

Аналіз назв і змісту навчальних дисциплін засвідчує, що їх засвоєння сприяє формуванню компетенцій бакалаврів фізичної терапії. До них відносять технічні й методологічні навички, соціально-комунікативні та академічні навички. Набуті у процесі навчання компетенції дозволяють застосовувати знання фізичної терапії в доклінічній і клінічній практиці або викладацькій діяльності в поєднанні із знаннями психології, педагогіки, дидактики, соціології тощо.

Технічні й методологічні навички дозволяють отримати інформацію про історію захворювання, здійснювати спостереження й аналіз постави, проводити тестування рухів і фізичної активності, а також анкетування пацієнтів.

Соціально-комунікативні навички дозволяють фізичному реабілітологу у процесі здійснення професійної діяльності виступати як тренером, вчителем, так і товаришем. Фізичні реабілітологи беруть участь у професійному дискурсі у складі міждисциплінарної команди з іншими фахівцями (лікарями, медсестрами й іншими фахівцями), повідомляючи їх про власні дії. Після завершення навчання вони засвоюють етичні норми

професійної поведінки, які дозволяють спрямовувати свої дії та поведінку в медичному та соціальному контекстах.

Дослідницькі навички дозволяють здійснювати наукове обґрунтування дій фізичного реабілітолога для реалізації новітніх наукових результатів, їх правильної інтерпретації у процесі лікування та реабілітації. Для цього вони застосовують сучасні засоби масової інформації з використанням діагностики й аналізу (відеозйомка, електроміографія, ультразвук тощо).

Послуги фізичного реабілітолога під час проведення профілактичних, лікувальних або реабілітаційних заходів включають автономне застосування всіх засобів фізичної реабілітації за призначенням лікаря у галузях охорони здоров'я, соціального захисту тощо. Основними засобами фізичної реабілітації є механотерапія, мануальна терапія, дихальні вправи, усі види лікувального масажу, гідротерапія, рефлексотерапія, лімфодренаж, ультразвукова терапія, а також електричні, теплові, фотохімічні і бальнеологічних засоби.

Клінічними галузями, у яких працює фізіотерапевт є медицина праці, ортопедія, травматологія, внутрішні хвороби, пульмонологія, кардіологія, педіатрія, спортивна медицина, неврологія, урологія, проктологія, акушерство, гінекологія, геріатрія, онкологія, паліативна допомога, психіатрія і психосоматика.

Бакалаври фізичної реабілітації мають право працювати в лікувально-профілактичних установах, реабілітаційних центрах і клініках, об'єктах спортивної медицини, будинках для громадян похилого віку та інвалідів, центрах для інвалідів і займатися приватною практикою або продовжити навчання в магістратурі в галузі медицини.

Термін навчання в магістратурі університетів Австрії за програмою фізичної реабілітації (фізичної терапії) становить чотири семестри. Магістерські програми розраховані на повний або неповний робочий день.

Розглянемо підготовку магістрів фізичної реабілітації в Університеті прикладних наук Campus Wien, який був заснований у 2001 році у Відні (Австрія) [5]. В університеті навчається понад 4500 студентів за напрямками підготовки бакалаврів і магістрів різних спеціальностей: дизайн і будівництво, природознавство, проектування, соціальні послуги в державному секторі, охорона здоров'я (фізична терапія).

Університет прикладних наук Campus Wien проводить підготовку магістрів за міждисциплінарною магістерською навчальною програмою на базі бакалаврського ступеня прикладних наук із фізіотерапії з присвоєнням випускнику кваліфікації «Магістра наук фізичної терапії» (MScPT) (Masterstudien für PhysiotherapeutInnen).

Міждисциплінарна магістерська навчальна програма включає три етапи навчання, які дозволяють майбутньому магістру зміцнити свої професійні знання й розширити навички в технічній та управлінській

сферах. Навчальний план підготовки магістра фізичної реабілітації розрахований на два роки (120 кредитів ECTS) табл. 3.

Таблиця 3

**Навчальний план підготовки магістра з фізичної реабілітації
(фізичної терапії) в університеті прикладних наук FH Campus Wien
(два роки, 120 кредитів ECTS)**

<i>Навчальні курси</i>	<i>Форми і методи навчання</i>	<i>Методи оцінки</i>	<i>ECTS</i>
Основи наукових досліджень	лекції, практичні, індивідуальна робота	фінальна презентація, обговорення результатів	3,0
Клінічна і професійна термінологія	лекції, групова і індивідуальна робота	тестування	2,0
Критерії оцінки якості процедур	лекції	тестування	3,0
Експертна оцінка процедур	лекції-дискусії	тестування	2,0
Реабілітаційна діагностика	лекції, кейс-аналіз, самостійна робота	усний екзамен	2,0
Наукова теорія професійної діяльності	лекції, практичні, індивідуальна робота	письмова робота	3,0
Актуальна наукова тематика	лекції, практичні, індивідуальна робота	письмова робота	2,0
Фізіологія і медицина спеціального харчування	лекції	усний екзамен	3,0
Діагностика і методи вимірювання	лекції	письмовий екзамен	3,0
Актуальна тематика дієтології	лекції	усний екзамен	2,0
Пошук літератури, системний аналіз, науково-дослідний проект	самостійна робота		2,0
Етика дослідження	презентації, інтерактивна дискусія, самостійна робота	письмова вправа	1,0
Методи якісного дослідження	теоретичне обговорення, презентації, інтерв'ювання, збір даних	письмова вправа	3,0
Якісний аналіз даних	обговорення, презентації, аналіз завдань	письмова вправа	2,0
Клінічні методи і статистика	лекції, практичні заняття	інтерпретація результатів	3,0
Клінічні дослідження	лекції	активна співпраця	2,0
Управління проектами	обговорення, зворотній зв'язок	активна співпраця	3,0
Процес управління	обговорення, зворотній зв'язок	активна співпраця	2,0

Управління персоналом	інтерактивна дискусія	активна співпраця	3,0
Робота підприємства	інтерактивна презентація, групова робота	активна співпраця	2,0
Здоровий клімат компанії	групова і індивідуальна робота, дискусії	представлення презентації групової роботи	3,0
Риторика і ораторське мистецтво	лекції, групова робота	активна співпраця	1,0
Конфлікт і криза управління	вступна лекція, ролеві ігри, аналіз поведінки	активна співпраця	2,0
Основи теорії навчання та навчальні моделі	семінар	семінарська робота	2,0
Спілкування і взаємодія в освітньому процесі	семінар	активна співпраця	3,0
Дидактичні методи розвитку медичних професій	семінар	підготовка презентації	3,0
Методи презентації	лекції, групова і індивідуальна робота, відеонавчання	активна участь	2,0
Права і можливості щодо зміцнення здоров'я	лекції-дискусії	домашня робота	2,0
Маркетинг	лекції-дискусії, групова робота	розробка маркетингового плану	2,0
Управління знаннями	лекції-дискусії	активна участь	2,0
Концепції та методи управління	обговорення, зворотній зв'язок	активна співпраця	3,0
Охорона здоров'я	лекції-дискусії, презентація тематичних досліджень і семінарів	письмовий екзамен	3,0
Нетрадиційна медицина	лекції з презентаціями	усний екзамен	2,0
Економіка охорони здоров'я	лекції-дискусії, тематичні дослідження	усний екзамен	3,0
Нові засоби масової інформації	спільна робота	експертна оцінка самостійної роботи	2,0
Прикладна передача знань	створення робочої групи	активна участь, підсумковий документ	3,0
Концепція професійного навчання і експертиза	індивідуальна робота, презентації, дискусії	письмовий екзамен	3,0
Стажування			5,0
Магістерська дисертація			24

Як бачимо, на першому етапі майбутні магістри вивчають загальні модулі щодо управління освітою та охороною здоров'я, організації

досліджень, клінічної експертизи. Другий етап спрямований на закріплення управлінських якостей, клінічного досвіду, визначення тематики наукової роботи та розширення медичних знань. Третій етап включає додаткові предмети професійної освіти й підготовки магістерської дисертації.

Формами та методами навчання в підготовці майбутніх магістрів із фізичної реабілітації є лекції, лекції-дискусії, семінарські та практичні заняття, індивідуальна й самостійна робота. У навчальному процесі викладачами активно застосовуються групова робота, кейс-аналіз, презентації, ролеві ігри, інтерактивні дискусії, інтерв'ювання, відеонавчання тощо.

Основними методами оцінювання є обговорення результатів, тестування, усні й письмові екзамени, письмова робота, активна співпраця, представлення презентації групової роботи, оцінка домашньої роботи, інтерпретація результатів тощо.

Випускник міждисциплінарної магістратури має можливість займати керівні посади, розробляти й реалізовувати концепції інноваційної діяльності у сфері охорони здоров'я. Магістр фізичної терапії може проводити оцінювання стандартизованих процедур зі зміцнення та профілактики здоров'я, планувати економічну фізіотерапевтичну діяльність, здійснювати професійну підготовку студентів і співробітників. Він може займати посади в медичних установах (лікарнях, поліклініках, реабілітаційних закладах, санаторіях), здійснювати науково-дослідну, консультаційну, управлінську, викладацьку діяльність (коледжі, університети), займатися позаштатною практикою.

Для порівняння змісту навчальних курсів під час підготовки магістрів фізичної реабілітації (фізичної терапії) розглянемо інший вищий навчальний заклад Австрії, який проводить підготовку відповідних фахівців. Так, Дунайський університет Krems пропонує магістерську програму опорно-рухової фізичної терапії [3]. Навчальний план підготовки таких магістрів розрахований також на два роки, що складає 180 кредитів ECTS з присвоєнням випускнику кваліфікації «Магістра наук (MSc) опорно-рухової фізичної терапії» (табл. 4).

Таблиця 4

Навчальний план підготовки магістра опорно-рухової фізичної терапії в Дунайському університеті Krems (два роки, 120 кредитів ECTS)

<i>Навчальні предмети</i>		<i>ECTS</i>
1.	Теорія опорно-рухової фізичної терапії	18
	Спеціальна анатомія	
	Спеціальна фізіологія	
	Біомеханіка	
	Ортопедія і травматологія	
2.	Методологія дослідження	20
	Інструментальна діагностика	

	Клінічні міркування	
	Керівництво методами дослідження	
	Робота з документацією	
3.	Консервативне лікування	20
	Методи мануальної терапії	
	Усунення болю	
	Навчання медикаментозної терапії	
4.	Доказова медицина і практика	16
	Методи досліджень у галузі охорони здоров'я	
	Біостатистика	
	«Докази» на основі дослідження	
5.	Соціальні навички	5
	Навчальний зв'язок	
	Презентація / Риторика	
	Психологія	
6.	Клінічне навчання	11
	Догляд за пацієнтом	
	Магістерська (дипломна) робота	30
	Всього / ECTS	120

На основі аналізу навчальних планів можна стверджувати, що кількість навчальних курсів підготовки магістра з фізичної терапії в Австрії в середньому становить 10 дисциплін на семестр. Дисципліни доклінічної підготовки складають 15 % загальної кількості навчальних годин, дисципліни науково-дослідної підготовки – 16,5 %, дисципліни професійної та практичної підготовки – 60 %. Стажування (клінічне навчання) майбутніх магістрів наук із фізичної терапії триває 330 год.

Зауважимо, що перелік навчальних дисциплін для засвоєння магістерської програми кожний університет встановлює індивідуально.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, у результаті проведеного дослідження встановлено, що підготовку фахівців із фізичної реабілітації (фізичної терапії), здійснюють вісім університетів Австрії. Навчальний план підготовки бакалаврів фізичної реабілітації (фізичної терапії) розрахований на три роки (шість семестрів по 30 кредитів) і складається з 180 кредитів, що відповідає Європейській кредитній системі (ECTS). Кількість навчальних курсів підготовки бакалавра фізичної терапії у вищих навчальних закладах Австрії протягом семестру становить у середньому 14 дисциплін, а стажування триває від 1290 год до 1410 год.

Для вступу до магістратури в галузі фізіотерапії у вищих навчальних закладах Австрії абітурієнт повинен мати ступінь бакалавра фізичної терапії. Навчання магістра триває два роки (120 кредитів) з присвоєнням випускнику кваліфікації «Магістра наук фізичної терапії» (MScPT) або «Магістра наук (MSc) серцево-судинної фізичної терапії» (Медичний університет Граца) або «Магістра наук (MSc) опорно-рухової фізичної терапії» (Дунайський університет м. Кремс). Міждисциплінарна магістерська програма включає

три етапи навчання, які поглиблюють професійні знання й уміння майбутнього магістра та вдосконалюють навички в технічній і управлінській сферах. Кількість навчальних курсів підготовки магістра з фізичної терапії в Австрії в середньому становить 10 дисциплін на семестр.

Зміст професійної підготовки бакалаврів і магістрів фізичної реабілітації (фізичної терапії) в університетах Австрії передбачає формування компетентного фахівця, здатного працювати у складі міждисциплінарної команди з лікарями, медсестрами, працетерапевтами, логопедами, психологами та іншими фахівцями як у клінічній практиці, так і в науково-дослідній, управлінській і викладацькій роботі. Саме на цей спектр професійної діяльності спрямований зміст навчальних програм обов'язкових дисциплін та дисциплін за вибором студентів, а також програма стажування.

У перспективі планується висвітлення досвіду професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії в інших країнах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Австрійський Університет прикладних наук Йоаннеум (FH JOANNEUM / University of Applied Sciences) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.fh-joanneum.at
2. Белікова Н. О. Підготовка майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язберезувальної діяльності: теорія та методика : [монографія] / Н. О. Белікова. – К. : ТОВ «Козарі», 2012. – 584 с.
3. Дунайський університет г. Кремс (Donau-Universität Krems) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.donau-uni.ac.at
4. Санкт-Пельтен Університет прикладних наук (St. Pölten / University of Applied Sciences) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.fhstp.ac.at
5. Університет прикладних наук Кампус Вена (FH Campus Wien / University of Applied Sciences) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.fh-campuswien.ac.at

РЕЗЮМЕ

Лянной Ю. О. Содержание профессиональной подготовки специалистов по физической реабилитации (физической терапии) в высших учебных заведениях Австрии.

В статье представлено содержание профессиональной подготовки бакалавров и магистров физической реабилитации (физической терапии) в высших учебных заведениях Австрии. Определен перечень Австрийских университетов, проводящих подготовку бакалавров и/или магистров физической реабилитации (физической терапии). Представлены учебные планы подготовки бакалавров физической терапии в университетах прикладных наук FH Joanneum и St. Pölten, а также магистров в университетах FH Campus Wien и Donau-Universität Krems. В статье освещены учебные курсы, виды учебных занятий и количество кредитов (ECTS) для подготовки бакалавров и магистров физической терапии в Австрийских университетах. Уточнены компетенции физических терапевтов и перспективы осуществления их профессиональной деятельности.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, физическая реабилитация, физическая терапия, университеты Австрии, бакалавр, магистр, учебные планы.

SUMMARY

Liannoi Y. The Content of Training of the Specialists in Physical Rehabilitation (Physical Therapy) in Higher Educational Institutions in Austria.

Modern research scientists are characterized by low domestic attention to the study of the European experience university training specialists in physical therapy. In the system of rehabilitation of European countries the term «physical therapy» is used, which is identical in content to Ukraine adopted the term «physical rehabilitation».

The article presents the content of training bachelors and masters of physical therapy in higher educational institutions in Austria. As you know, the professional activity of physical therapists in Austria is under state protection, and Austrian university diplomas are recognized in most countries, especially in the medical sphere, topical study of the European experience of training bachelors and masters in physical rehabilitation (physical therapy), particularly in higher educational institutions of Austria.

The list of Austrian universities that are preparing bachelors and/or masters' physiotherapy is given. The curriculum for physiotherapy bachelors has been analyzed in universities of applied sciences FH Joanneum and St. Pölten, and also masters in universities FH Campus Wien and Danube University Krems. The conditions of entry to graduate in physiotherapy at Austrian universities and timing of studying for the degree of Bachelor of Science in physical therapy and «Master of Science physiotherapy» (MScPT) or «Master of Science (MSs) cardiovascular physical therapy» or «Master of Science (MSs) musculoskeletal physiotherapy» have been defined.

The article covers the courses, the types of classes, the forms and teaching methods, evaluation methods and the number of credits (ECTS) for training bachelors and masters in physical therapy in Austrian universities.

It is proved that the content of professional training bachelors and masters in physical therapy in Austrian universities involves the formation of future specialist able to work as part of a multidisciplinary team of doctors, nurses, work therapists, speech therapists, psychologists and other specialists, both in clinical practice and in research, management and teaching. The competence of the specialists in physical therapy and the prospects for their professional activities has been specified.

Key words: professional training, physical rehabilitation, physical therapy, universities in Austria, bachelor, master, curriculum.